

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 303/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti P. J., P., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010, za účasti Krajského súdu v Prešove, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. J. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a l š i e k o n a n i e .

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť P. J. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Z. M., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2010 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je jedným zo žalobcov v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 9/2009. Žalovaným v 2. rade je v uvedenom konaní Mesto P., ktoré zastupuje advokát JUDr. A. N. (ďalej aj „právny zástupca žalovaného v 2. rade“). Podľa rozvrhu práce príslušného súdu bola vec pridelená sudkyňi JUDr. V. G. (ďalej aj „zákonná sudkyňa“).

Dňa 18. januára 2010 vzniesol sťažovateľ proti zákonnej sudkyňi námietku zaujatosti. Dôvodom pochybnosti sťažovateľa o nezaujatosti menovanej sudkyne je skutočnosť, že „*chodí s právnym zástupcom Mesta P., JUDr. N. na spoločné obedы, čoho bol svedkom aj jeden zo svedkov v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove, sp. zn. 8 C/258/2006. Uvedený svedok vypovedal v tomto konaní dňa 7. 4. 2009 a tam vlastne spoznal ako právneho zástupcu Mesta Prešov, JUDr. N., tak aj sudkyňu G.*“.

O dôvodoch vylúčenia zákonnej sudkyne sa sťažovateľ dozvedel 15. januára 2010, keď ho dotyčný svedok informoval, že krátko potom, ako 7. apríla 2009 vypovedal v konaní pred okresným súdom, stretol v reštaurácii D. v P. na obede právneho zástupcu žalovaného v 2. rade, ktorý mu na pojednávaní dával otázky, t. j. advokáta JUDr. A. N., spolu so sudkyňou, ktorá viedla 7. apríla 2009 spomínané pojednávanie, teda so zákonnou sudkyňou.

Krajský súd uznesením sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010 rozhodol, že sudkyňa JUDr. V. G. nie je vylúčená z prerokovávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 9/2009. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uviedol, že *„zákonná sudkyňa, JUDr. V. G. vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že v predmetnej veci sa necíti byť zaujatá, nemá žiaden pomer k veci, k účastníkom ani k ich právnym zástupcom. Skutočnosti uvádzané žalobcom v 1. rade sú bezpredmetné, s právnym zástupcom žalobcu sa pozná z pracovnej činnosti, čo však nijakým spôsobom nemôže ovplyvniť jej postup vo veci ani rozhodovanie.“*

V súvislosti s citovaným sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, *„že námietka zaujatosti nebola vznesená vo vzťahu sudkyne k právnemu zástupcovi žalobcu, ale k právnemu zástupcovi žalovaného v 2. rade, s čím sa krajský súd doteraz nevyporiadal. Napriek tomu rozhodol, že JUDr. G. nie je z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci vylúčená.“*

Sťažovateľ tvrdí, že pre účely preskúmania dôvodnosti vylúčenia zákonnej sudkyne z rozhodovania predmetnej veci si vo veci konajúci súd nezaobstaral žiadne relevantné podklady pre vydanie napadnutého rozhodnutia, okrem vyjadrenia samotnej sudkyne.

Podľa názoru sťažovateľa, *„až výpoveď svedka, o skutkových okolnostiach spoločných pracovných obedoch sudkyne s právnym zástupcom žalovaného v 2. rade, by zrejme mohla byť podkladom rozhodnutia o vznesenej námietke“*.

Sťažovateľ aj s poukazom na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) tvrdí, že krajský súd sa *„nevysporiadal zákonným spôsobom s dôvodmi*

vznesenej námietky sťažovateľom. Pri svojej rozhodovacej činnosti nepreskúmal rozhodujúce otázky, uspokojil sa s tým, že prevzal subjektívne pocity sudkyne, aj to, vo vzťahu k právnomu zástupcovi samotného sťažovateľa, nie vo vzťahu k právnomu zástupcovi žalovaného v 2. rade, ku ktorému námietka smerovala.“

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné práva P. J., podľa článku 46 ods. 1, článku 47 ods. 3, článku 48 ods. 1, článku 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 1 ods. 1, článkom 2 ods. 2 a článkom 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 NcC 2/2010, zo dňa 28. 1. 2010 porušené boli.

3. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. 1. 2010, sp. zn. 3 NcC 2/2010, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť P. J., trovy konania za 2 úkony právnej pomoci: prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na ústavný súd, teda 2x (120,23 + 7,21) spolu 254,88 € v prospech advokátky JUDr. Z. M., Advokátska kancelária, P., č. účtu: ... vedený v ... do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Na výzvu ústavného súdu reagoval v prípise sp. zn. Spr 1091/2010 zo 14. júla 2010 predseda kolégia krajského súdu, v ktorom okrem iného uviedol:

„Účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. V námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúci námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti súd neprihliadne. Na opakované námietky zaujatosti podané z toho

istého dôvodu súd neprihliadne, ak už o nich rozhodol nadriadený súd; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ak sa námietka zaujatosti týka len okolnosti ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3), súd na námietku zaujatosti neprihliada; v takomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

V záujme zabezpečenia nezávislosti a nestrannosti súdnictva, vec patriacu do právomoci súdov prejednáva zákonný sudca, ktorým je sudca, ktorému bola vec pridelená na vybavenie v súlade s platným rozvrhom práce príslušného súdu. Tak ako sudca nemá právo vyberať si vec, ktorú bude rozhodovať, nemajú ani účastníci právo vyberať si sudcu zodpovedajúceho ich predstavám. Sudca, ktorému bola vec pridelená, je povinný v nej konať až do jej právoplatného skončenia. Vec môže byť odňatá len výnimočne nadriadeným súdom za splnenia zákonných podmienok.

Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci predpokladá takú situáciu, že možno mať pochybnosti o tom, že sudca i pri vynaložení úsilia o objektívne posúdenie veci nemôže byť nestranný vo vzťahu k účastníkom, ich zástupcom alebo bude mať záujem na určitom meritórnom ukončení konania. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k účastníkom alebo ich zástupcom priateľský alebo nepriateľský pomer k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem na určitom ukončení veci a podobne. Musí však ísť o okolnosti vyvolávajúce dôvodnú obavu, že by sudca nemohol objektívne a spravodlivo vec posúdiť.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 303/2010-24 z 31. augusta ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu a právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu zároveň vyzval, aby oznámil, či chce doplniť vyjadrenie k sťažnosti obsiahnuté v prípise sp. zn. Spr 1091/2010 zo 14. júla 2010.

Predseda kolégia krajského súdu a právna zástupkyňa sťažovateľa ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda kolégia krajského súdu ústavnému súdu oznámil, že krajský súd zotrúva na svojom pôvodnom vyjadrení k sťažnosti uvedenom v prípise zo 14. júla 2010. Právna zástupkyňa sťažovateľa nevyužila možnosť zaujať k vyjadreniu krajského súdu stanovisko.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podstatou sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že krajský súd sa v namietanom uznesení, ktorým rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania vecí vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 9/2009, ústavne neakceptovateľným spôsobom vysporiadal s dôvodmi ním vznesenej námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, čím došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

Ústavný súd sa vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už viackrát zaoberal sťažnosťami, v ktorých sťažovatelia namietali porušenie svojich ústavou garantovaných práv v súvislosti s rozhodovaním všeobecných súdov o námietkach zaujatosti vznesených sťažovateľmi ako účastníkmi súdneho konania proti zákonnému sudcovi, pričom jeho judikatúra v porovnateľných veciach sa ustálila najmä na týchto východiskách:

1. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru je okrem iného zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (II. ÚS 26/96). Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu oprávnenou osobou. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný.

2. Z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva právo účastníka súdneho konania na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (m. m. II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05, IV. ÚS 38/09). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu ústavne akceptovateľným spôsobom prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (m. m. I. ÚS 73/97).

3. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované najmä prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania predmetnej veci pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Podrobnosti o rozhodovaní súdu o námietkach zaujatosti upravuje Občiansky súdny poriadok v § 14 až § 17.

4. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre ESLP, na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa

rozlišuje posudzovanie nestrannosti podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00, IV. ÚS 38/09).

5. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach účastníkov konania a verejnosti (m. m. III. ÚS 24/05, III. ÚS 198/09).

6. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký javiť aj objektívne v očiach účastníkov konania. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (rozsudok ESĽP vo veci Delcourt v. Belgicko zo 17. januára 1970). V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého existuje opodstatnená obava, že nie je celkom nestranný, pretože v stávke je dôveryhodnosť, ktorú musí súdna moc vzbudzovať v demokratickej spoločnosti a hlavne u účastníkov konania (rozsudok ESĽP vo veci Piersack v. Belgicko z 21. septembra 1982, alebo obdobne rozsudok ESĽP vo veci Padovani v. Taliansko z 26. februára 1993, m. m. tiež napr. nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 38/09).

Z uvedených východísk vychádzal ústavný súd aj pri posudzovaní sťažnosti sťažovateľa, pričom pre svoje rozhodnutie považoval za podstatné tieto skutkové a právne okolnosti predmetnej veci:

1. Podaním doručeným okresnému súdu 18. januára 2010 vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi z dôvodu, že bola s právnym zástupcom M.esta P. – advokátom JUDr. A. N., na spoločnom obede, o čom sa dozvedel 15. januára 2010 od jedného zo svedkov vypovedajúcich v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 258/2006. Mesto P. je ako účastník konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 9/2009 (v postavení žalovaného v 2. rade, pozn.) zastúpené práve advokátom JUDr. A. N.

2. Krajský súd ako súd príslušný rozhodnúť o uvedenej námietke zaujatosti pri rozhodovaní vychádzal z vyjadrenia zákonnej sudkyne, ktorá *„k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že v predmetnej právnej veci sa necíti zaujatá, nemá žiaden pomer k veci, k účastníkom konania ani k ich právnym zástupcom Skutočnosti uvádzané žalobcom v 1. rade sú bezpredmetné, s právnym zástupcom žalobcu sa pozná z pracovnej činnosti, čo však nijakým spôsobom nemôže ovplyvniť jej postup vo veci ani rozhodovanie.“*. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 9/2009, ktorý si ústavný súd pre účely objektívneho posúdenia veci vyžiadal vyplýva, že krajský súd si k rozhodnutiu o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom nevyžiadal od okresného súdu žiadne iné podklady a ani sám nevykonal vo veci žiadne dokazovanie, t. j. pri rozhodovaní vychádzal len zo sťažovateľovho podania a vyjadrenia zákonnej sudkyne.

3. V odôvodnení namietaného uznesenia krajský súd po stručnom uvedení sťažovateľovho podania, ktorým vzniesol námietku zaujatosti, a vyjadrenia zákonnej sudkyne k nemu a po všeobecnej interpretácii príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 14 ods. 1 a 3) zdôraznil, že vec môže byť zákonnému sudcovi odňatá *„len výnimočne nadriadeným súdom za splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 14 ods. 1, § 15a, § 16 ods. 1 O. s. p., alebo s jeho súhlasom, predsedom súdu podľa § 15 O. s. p.“*, a na tomto základe formuloval meritórny záver, podľa ktorého *„Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci len pre pomer k veci alebo k účastníkom konania, resp. k ich zástupcom, pokiaľ možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. V danom prípade vychádzajúc z prehlásenia zákonnej sudkyne, že sa vo veci necíti byť zaujatá, účastníkov konania nepozná nie je s nimi v žiadnom vzťahu, nie je možné považovať*

vznesenú námietku zaujatosti za dôvodnú pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci.

Z tohto dôvodu nadriadený súd nevyhovел námietke zaujatosti, lebo so zreteľom na pomer k veci, k účastníkom konania, resp. k ich zástupcom, nemožno mať pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne. “.

4. Ústavný súd konštatuje, že ani vo vyjadrení predsedu kolégia k sťažnosti zo 14. júla 2010 nie sú uvedené žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by bližšie objasňovali namietané uznesenie krajského súdu, ktorým rozhodol o nevyklúčení zákonnej sudkyne z prerokovávanía a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 9/2009.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že krajský súd sa v predmetnej veci pri rozhodovaní uspokojil so všeobecne formulovaným vyjadrením zákonnej sudkyne, že sa necíti byť zaujatá, čo výslovne vyjadril aj v odôvodnení namietaného uznesenia. Vyjadrenie zákonnej sudkyne je síce dôležité z hľadiska posudzovania subjektívnej stránky jej nestrannosti, ale nie je (aj vzhľadom na jeho obsah) postačujúce na to, aby len na jeho základe mohol krajský súd formulovať ústavne akceptovateľným spôsobom meritórny záver k objektívnej stránke nestrannosti zákonnej sudkyne.

Sťažovateľ vo svojej námietke poukázal na skutočnosť, ktorá by mohla signalizovať spochybnenie jej nestrannosti z hľadiska vonkajších, teda objektívnych okolností. Tvrdenie svedka, že zákonná sudkyňa bola na spoločnom obede s právnym zástupcom žalovaného v 2. rade, totiž môže podľa názoru ústavného súdu za určitých okolností (v prípade potvrdenia a príp. zistenia, že nešlo o ojedinelý prípad „nadštandardných“ vzťahov medzi zákonnou sudkyňou a právnym zástupcom žalovaného v 2. rade) vyvolať objektívnu obavu o spochybnení nestrannosti zákonnej sudkyne v očiach sťažovateľa ako žalobcu v predmetnej veci a spochybníť aj jej tvrdenie, že sa s právnym zástupcom žalovaného v 2. rade pozná len z pracovnej činnosti. Ústavný súd v tejto súvislosti podotýka, že zákonná sudkyňa sa vo svojom vyjadrení vôbec nevyjadrila k tvrdeniu sťažovateľa (získaného od svedka), že s právnym zástupcom žalovaného v 2. rade skutočne bola na spoločnom obede. Ani krajský súd nepovažoval za potrebné overiť si túto skutočnosť, a to

či už výsluchom dotyčného svedka, príp. aspoň vyžiadáním jeho vyjadrenia, alebo tiež napr. vyžiadáním si vyjadrenia právneho zástupcu žalovaného v 2. rade, príp. ďalších osôb, ktoré by sa ku vzťahu medzi zákonnou sudkyňou a právnym zástupcom žalovaného v 2. rade mohli vyjadriť, a tým prispieť k odstráneniu pochybností o nezaujatosti sudkyne aj z objektívneho hľadiska.

Ústavný súd aj vo veci sťažovateľa rešpektuje svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Zároveň ale ústavný súd vychádza vo svojej ustálenej judikatúre z právneho záveru, podľa ktorého súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (III. ÚS 209/04, m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Obdobne aj ESLP v rámci svojej judikatúry zdôrazňuje, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Odôvodnenie rozhodnutia neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Právo na spravodlivé súdne konanie nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B).

V danom prípade krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia nedal podľa názoru ústavného súdu uspokojivú odpoveď na kľúčovú otázku nastolenú sťažovateľom v ním vznesenej námietke zaujatosti, či medzi právnym zástupcom žalovaného v 2. rade a zákonnou sudkyňou existuje taký vzťah, ktorý by objektívne mohol spochybňovať jej nezaujatosť (nestrannosť). Odpoveď na túto otázku môže ústavne akceptovateľným spôsobom krajský súd podľa názoru ústavného súdu sformulovať až po doplnení dokazovania.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že namietaným uznesením krajský súd porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd rozhodol o tom, že krajský súd namietaným uznesením porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 NcC 2/2010 z 28. januára 2010 a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou krajského súdu v rámci opätovného prerokovania veci doplniť dokazovanie a na základe náležite zisteného skutkového stavu vo veci rozhodnúť tak, aby v uznesení o vylúčení, resp. nevyhlúčení zákonnej sudkyne boli uvedené relevantné dôvody na jej vylúčenie, resp. nevyhlúčenie.

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy ústavný súd sťažnosti nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu). Vychádzal pritom z princípu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecného súdu, rozhodnutie ktorého je v konaní tejto o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Zrušením namietaného uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie sa totiž otvára možnosť, aby krajský súd po doplnení dokazovania a novým rozhodnutím vo veci odstránil pochybnosti o porušení označených základných práv sťažovateľa. Navyše, záver o porušení základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa javí v okolnostiach preskúmanej veci ako predčasný. O jeho prípadnom porušení by bolo možné totiž uvažovať len v prípade, ak by vo veci právoplatne rozhodla sudkyňa, ktorá mala byť z ústavne akceptovateľných dôvodov z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci vylúčená.

Rovnako tak ústavný súd vo výrokovej časti tohto nálezu nevyslovil porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter všeobecných ústavných princíпов, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné túto skutočnosť explicitne vyjadrovať vo výrokovej časti svojich rozhodnutí. To isté v zásade platí aj o čl. 152 ods. 4 ústavy, ktorý má charakter

generálneho interpretačného princípu, ktorý ústavný súd vždy uplatňuje pri svojej rozhodovacej činnosti (m. m. IV. ÚS 383/08). Prostredníctvom čl. 144 ods. 1 ústavy sa garantuje nezávislosť sudcov, resp. sudcovského rozhodovania, pričom v danom prípade podľa názoru ústavného súdu neexistuje medzi obsahom tohto článku ústavy a podstatou sťažnosti taká príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vysloviť jeho porušenie vo výrokovvej časti tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol v súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Z. M.. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to za každý úkon po 120,23 €, čo spolu s režijným paušálom 2-krát 7,21 € predstavuje sumu 254,88 €.

Krajský súd je povinný uhradiť trovy konania podľa bodu 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2010